RADIO FREE EUROPE
EAST EUROPE RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK UNIT

PŘEHLED TISKU

Číslo: 117(XV)

Datum: 6.6.1972.

OBSAH

Vladimír GERLOCH (Nová mysl)	Zvýšení účinnosti ekonomické propagandy a agitace	str. 2
František PECKA (Nová mysl)	K dalšímu rozvoji organizátorské práce strany	str. 9
red.čl. (Novinář)	Co očekávám od novinářského sjezdu?	str. 17
red.čl. (Cz.Foreign Trade)	Figures on Czechoslovak Foreign Trade	str. 19

NOVÁ MYSL, č. 4/72, duben 1972, str. 443, - 449.

2(117)XV

VLADIMÍR GERLOCH

Zvýšení účinnosti ekonomické propagandy a agitace

Orientace strany a celé společnosti na ekonomiku jako na hlavní oblast politické práce, vyplývající z usnesení únorového plenárního zasedání ÚV KSČ, se nutně odrazí i v obsahu a metodách ideologické činnosti. Ukazuje se potřeba rozvinout a zdokonalit ekonomickou propagandu a agitaci, zvýšit její účinnost.

Ekonomická propaganda a agitace byla vždy důležitou součástí ideologické práce strany. Promítaly se v ní její klady i nedostatky, jejichž zásadní hodnocení je obsaženo v Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ. Po dubnovém plénu ÚV KSČ (1969) přispěla ekonomická propaganda k porážce pravicových sil, k odhalení revizionistické povahy jejich ekonomických názorů a k podpoře nové, marxisticko-leninské politické linie i k jejímu uplatňování v ekonomické praxi. Nemalý podíl jí připadá při rozvíjení pracovní iniciativy, zvláště v souvislosti s 50. výročím založení KSČ.

Nové úkoly v ekonomické oblasti však kladou nové, vyšší nároky na obsahové zaměření, metody a zejména účinnost ekonomické propagandy a agitace. V jejich světle ostře vystupují i její dosavadní nedostatky. Ekonomická propaganda a agitace byla, v souladu s hospodářskou praxí, zaměřena především na kvantitativní stránky ekonomického rozvoje. Je nezřídka buď příliš všeobecná a abstraktní, nebo se naopak omezuje na pouhý výklad organizačně technických stránek ekonomického procesu. Chceme-li zvýšit její úroveň a účinnost, musíme překonat tyto a další nedostatky, prohloubit její spojení se současnou hospodářskou politikou strany, vysvětlovat ekonomické a technické úkoly v politických souvislostech, spojovat je se socialistickou výchovou pracujících.

Tyto nové potřeby vyjadřují zásady a závěry usnesení předsednictva ÚV KSČ „Za vyšší úroveň ekonomické propagandy a agitace", které zevšeobecňují dlouhodobé zkušenosti z jejího rozvíjení a v souladu se závěry únorového plénu ÚV KSČ stanoví její úkoly v příštím období.

Poslání ekonomické propagandy a agitace

Zvýšit úroveň ekonomické propagandy a agitace znamená na prvém místě správně pochopit její poslání, místo a možnosti jak v celkovém systému ideologického působení, tak v konkrétních podmínkách současného vývoje naší socialistické společnosti.

Uvedený dokument předsednictva ÚV KSČ spatřuje poslání ekonomické propagandy a agitace v jednotě dvou funkcí:

1. maximálně přispět k realizaci konkrétních úkolů hospodářské politiky strany a státu,

2. ve spojitosti s řešením konkrétních úkolů co nejvíce pomáhat růstu socialistického a internacionálního uvědomění, k výchově socialistického člověka.

Je třeba klást důraz na *jednotu* obou těchto stránek. Úsilí o realizaci hospodářské politiky jde ruku v ruce s upevňováním morální odpovědnosti za naplňování vytyčených cílů, s rozvojem iniciativy pracujících. A na druhé straně morální vlastnosti a návyky lidí, jejich obětavost, iniciativa a tvořivý vztah k práci jsou významným zdrojem ekonomických úspěchů socialistické společnosti. To vyplývá z objektivního postavení pracujících v socialistické společnosti, kteří se nejen účastní pracovního a výrobního procesu, ale i jeho řízení, řešení otázek ekonomického rozvoje podniku, v němž pracují. Tak se na reálné půdě společenskovýrobní praxe rozvíjí každodenní úsilí o upevnění a rozšíření pozitivních hodnot socialismu i boj proti vlastnostem a jevům, které se stavějí do cesty společenskému pokroku.

Z hlediska aktuálních úkolů, které v současné době řeší ekonomická politika strany, a zároveň i z hlediska výchovného poslání ekonomické propagandy a agitace, nabývají zvláštního významu otázky spojené s upevňováním a prohlubováním socialistického vztahu k práci. Lidé ve své většině chtějí dobře pracovat. Patří k předním úkolům orgánů a institucí socialistické společnosti tuto přirozenou vlastnost a snahu lidí podporovat, pomáhat ji rozvíjet a usměrňovat, vytvářet podmínky pro její vývoj v kvalitativně vyšší stupeň, v socialistický vztah k práci.

Dobrý vztah k práci může být východiskem k získávání lidí pro socialistické ideály, pro účast na veškerém dění naší společnosti. Vždyť předpokládá preferování takových stránek a vlastností člověka, které samy o sobě představují pozitivní hodnoty, jako obětavost, tvořivost, schopnost se stále učit, nespokojovat se s nabytými postupy a dosaženými výsledky, začleňovat osobní iniciativu do kolektivního úsilí dílny či pracovní skupiny. Zároveň je však také východiskem pro vytváření socialistických vztahů mezi lidmi, pro socialistické řešení rozporů mezi zájmy osobními, skupinovými a společenskými. Ekonomická propaganda a agitace se tak stává jedním z nejdůležitějších činitelů socialistické výchovy, výchovy socialisticky smýšlejících a jednajících lidí.

„Socialistické uvědomění se ani v našich podmínkách nerodí samo jen změnou životních a pracovních podmínek," zdůrazňuje Zpráva ústředního výboru XIV. sjezdu KSČ. „Je výslednicí cílevědomé výchov-

né práce, opřené o působení socialistických vymožeností. Tam, kde slábne náš ideový vliv, kde zaostává naše ideologická činnost, politická a kulturní výchova, vytváří se prostor pro nepřátelské tendence a rozmáhá se maloměšťáctví." Jak jinak svádět účinný boj za socialistickou výchovu člověka, ne-li především v souvislosti s výrobní a ekonomickou činností, ve které nabývá konkrétní podoby a nejvěrší účinnosti.

Tento přístup klade vysoké nároky na činnost řídících orgánů v podnikové i nadpodnikové sféře i na ideově politické působení, na ekonomickou propagandu a agitaci.

Ekonomická propaganda a agitace má v této oblasti své vlastní úkoly, uplatňuje svůj specifický přístup. „I když ideologické působení nemůže nahradit věcné řešení problémů, může a musí sehrát velkou roli ve vytváření ovzduší skutečné náročnosti a nesmiřitelnosti k nedostatkům, ovzduší, které bude podporovat a oceňovat dobrou práci a výsledky, ale pranýřovat zaostalost a lajdáctví," praví se ve zprávě předsednictva ÚV KSČ únorovému plénu.

Jejím posláním je vyzdvihovat dobrou práci a její výsledky, usilovat o jejich společenské uznání, šířit a zobecňovat zkušenosti novátorů, soustředit prostředky propagačního a agitačního působení na vytvoření veřejného mínění, které nepřipustí lajdáckou, nekvalitní práci, které bude nesmiřitelné vůči všemožným nepořádkům, které bude podporovat úsilí o pořádek a disciplínu, o práci přesnou, tvořivou a iniciativní.

To znamená orientovat působení ekonomické propagandy a agitace nejen na dělníky, ale zejména na vedoucí a hospodářské pracovníky, kteří odpovídají za řízení a organizaci výrobních procesů a kteří je mají řídit tak, aby dělník viděl, že záleží na jeho iniciativě a tvořivém přístupu. Ekonomická propaganda a agitace se proto nemůže omezit na pouhé výzvy k obětavé a iniciativní práci, nýbrž na prosazování takových řídících a organizačních opatření, hmotných a morálních podnětů, které k takové práci vedou.

Zkušenosti z celého období socialistické výstavby potvrzují, že ekonomická propaganda a agitace je silnou zbraní, jestliže působí v souladu s hospodářskou politikou strany, získává pro její uskutečňování veřejné mínění, připravuje a podporuje její rozhodnutí a praktickou organizátorskou činnost, jestliže odráží a zobecňuje poznatky pracujících získané při její realizaci.

Propagační a agitační působení, které nesleduje podporu praktických kroků hospodářské politiky, se mění v neúčinné výzvy. Na druhé straně opatření, pro která není vytvořena podpora veřejného mínění, narážejí na neporozumění jednotlivých skupin obyvatelstva. Proto je nejvýš důležité správně chápat místo a možnosti propagačního a agitačního působení.

Ekonomická propaganda a agitace je součástí ideologické práce a má takové možnosti, jaké má každé ideologické působení. V minulosti jsme byli nejednou svědky nereálného oceňování jejích možností a v důsledku toho její odpovědnosti za neúspěchy v ekonomické a po-

litické oblasti. Proto je požadavek jednotného působení ekonomiky, politiky a ideologie, který je obsažen v usneseních XIV. sjezdu, základním východiskem i pro zdokonalení ekonomické propagandy a agitace.

Úkolem ekonomické propagandy a agitace je prosazovat linii hospodářské politiky strany, zdůvodňovat a vysvětlovat ji, pomáhat funkcionářům a hospodářským pracovníkům, dělníkům a technikům i ostatním pracujícím promítnout ji do jejich každodenní činnosti, vést je k její realizaci. Proto hlavní metodou jejího působení je šíření pozitivních názorných příkladů. Nedílnou součástí úsilí o naplnění stranické linie je však zároveň rozhodný zápas se všemi tendencemi, které jsou s touto linií v rozporu. Proto ekonomická propaganda a agitace vystupuje kriticky vůči nedostatkům a nepořádkům hospodářské praxe, proti šablonovitosti a konzervatismu, proti jevům, které charakterizujeme — byť i nepřesně — jako „oportunismus v praxi". Jde však o to, aby její kritické ostří bylo vedeno snahou podpořit politiku strany. Nesmí se stavět nad politiku, sledovat jiné cíle, než jaké sleduje strana. Nemůžeme připustit, aby se v nějaké podobě znovu uplatnila snaha zneužít kritiku proti zájmům socialistického rozvoje, jak se stávalo v minulých letech.

Zdůrazňujeme-li těsné spojení ekonomické propagandy s hospodářskou politikou, nechceme tím funkci propagandy nepřípustně zužovat. Je nutné, aby obsahem ekonomické propagandy byly nejen závěry hospodářské politiky, ale i výsledky ekonomické vědy. Avšak v minulosti se právě pod rouškou propagandy výsledků vědy nezřídka postulovaly jiné cíle, než vytyčovala hospodářská politika. Proto je třeba posuzovat tuto otázku v souvislosti s potřebami hospodářské politiky a dbát, aby do propagandy nevcházely neověřené představy a názory, aniž by se tím jakkoliv oslabovala vlastní teoretická práce v ústavech a na katedrách.

Obsahové zaměření ekonomické propagandy a agitace

Stěžejní úkol vytyčený XIV. sjezdem, který je nutné řešit na všech pracovištích, je zvyšování efektivnosti rozvoje našeho socialistického hospodářství. „Sjezd stanoví" — říká se v rezoluci přijaté sjezdem — „aby se strategickou linií dalšího rozvoje našeho hospodářství, hlavním obsahem hospodářské politiky strany stalo důsledné a všestranné zvyšování efektivnosti rozvoje národního hospodářství, založené na plném uplatnění intenzivních faktorů růstu."

Proto musí být i cílem ekonomické propagandy a agitace dosáhnout, aby co nejširší okruh pracujících tento základní směr hospodářské politiky pochopil, aby řídící hospodářští pracovníci a specialisté, dělníci i členové JZD hodnotili konkrétní výsledky své práce z hlediska jeho naplňování. To znamená překonávat vžité představy a setrvačnost vyplývající z dlouhodobé orientace především na kvantitativní stránky a extenzivní cesty ekonomického rozvoje a prosazovat kurs na kvalitativní stránky ekonomiky, na její vyšší efektivnost.

Únorové plenární zasedání ÚV KSČ tuto linii hospodářské politiky strany konkretizovalo a rozpracovalo do deseti bodů, které představují nejen směrnici pro praktickou politickou a ekonomickou činnost stranických, státních, společenských a hospodářských orgánů a institucí, ale zároveň i pro obsahové zaměření ekonomické propagandy a agitace. Plenární zasedání zaměřilo celospolečenské úsilí zvláště na ty rezervy růstu efektivnosti výroby, které je možné za široké účasti a aktivity pracujících využít bez dodatečných prostředků, na zdokonalování řízení a organizace výroby a práce, na posilování odpovědnosti, technologické a pracovní kázně. Tyto otázky musí proto stát v čele pozornosti také ekonomické propagandy a agitace.

Jde však zároveň i o to, aby ekonomická propaganda a agitace i hospodářská praxe sledovaly spolu s těmito otázkami bezprostřední aktuálnosti i ty zdroje růstu efektivnosti naší ekonomiky, jejichž plné využití si vyžádá delší doby a značných prostředků, jako je rozvoj vědy a techniky, strukturální změny, změny ve vnějších ekonomických vztazích, směřujících ke sjednocení ekonomických sil socialistických zemí, zdokonalování soustavy řízení socialistického hospodářství apod.

Zvláštní pozornost musí ekonomická propaganda a agitace věnovat problematice ekonomické integrace socialistických zemí. Je třeba přesvědčivě vysvětlit nejširším vrstvám pracujících, že další rozvoj je zejména v souvislosti s nástupem vědeckotechnické revoluce v některých případech myslitelný jen na základě opatření, která překračují ekonomické možnosti naší země, jen při využití různých forem sjednocování světové socialistické ekonomické soustavy. Socialistická ekonomická integrace se stává nezbytným předpokladem plného využití předností socialistického ekonomického systému, praktickou školou proletářského internacionalismu. Z toho hlediska je třeba přistoupit k osvětlování nejen celkové koncepce, ale i jednotlivých dílčích problémů a cest vedoucích k jejímu uskutečnění.

Při vysvětlování jak aktuálních, tak dlouhodobých záměrů hospodářské politiky strany je potřebné uplatňovat konkrétní přístup, tj. promítnout stěžejní zásady této politiky podle konkrétních podmínek odvětví, podniků či oblastí. Všeobecná orientace na zvyšování efektivnosti se v různých podnicích či závodech soustřeďuje do několika klíčových problémů, jejichž řešení má rozhodující význam pro realizaci hospodářskopolitické linie strany: někde je to otázka výrobního programu, jinde spotřeby té či oné suroviny, rozmístění pracovních sil nebo dokončení investiční akce. Na tyto problémy je pak třeba soustředit jak politicko-ideové působení, tak praktickou organizátorskou a řídicí práci. Ekonomická propaganda a agitace může za těchto podmínek používat všeobecně srozumitelnou a přesvědčivou argumentaci, sleduje jasné a všem pochopitelné cíle, je konkrétní a působivá.

Ekonomická propaganda a agitace sleduje nejen aktuální, ale i trvalé úkoly. Patří k nim zejména povinnost upevňovat v lidech přesvědčení o převaze socialistického ekonomického systému, kritický výklad problematiky soudobého kapitalismu, boj proti buržoazním a malomeštáckým vlivům v oblasti ekonomického myšlení, proti ekonomic-

kému a technickému nacionalismu. I tyto své zásadní, trvalé úkoly naplňuje ekonomická propaganda a agitace v souladu s potřebami politiky strany.

Proto je nutné obsahové zaměření ekonomické propagandy a agitace čas od času konkretizovat, rozpracovávat a upřesňovat je podle získaných zkušeností a měnících se podmínek, dbát o to, aby neztratila kontakt s politikou strany, sjednocovat působení jednotlivých nástrojů a složek.

Některé organizační a metodické předpoklady zvýšení účinnosti ekonomické propagandy a agitace

Ekonomická propaganda a agitace se uskutečňuje prostřednictvím mnoha nástrojů a prostředků. Patří sem ekonomické vzdělávání komunistů v rámci Roku stranického vzdělávání, přednášková propaganda o aktuálních ekonomických otázkách organizovaná stranickými a státními orgány a institucemi i společenskými organizacemi, konkrétní agitační a výchovná práce společenských organizací, především Revolučního odborového hnutí a zvláště rozsáhlé a každodenní působení hromadných sdělovacích prostředků. Účinnost ekonomické propagandy a agitace závisí zejména na cílevědomém, jednotném a přitom diferencovaném působení všech činitelů, kteří v této oblasti působí, na jejich iniciativním a tvůrčím přístupu.

V období předvolební přípravy se prokázala vysoká účinnost koordinovaného postupu i schopnost stranických orgánů a organizací jej zabezpečit. Lze proto očekávat, že tyto zkušenosti budou využity i při organizování ekonomické propagandy a agitace. Je však třeba mít stále na zřeteli, že nové úkoly jsou nepoměrně náročnější, neboť jde o dosažení iniciativního a tvůrčího přístupu, o aktuální otázky i dlouhodobé úkoly.

V této souvislosti vyvstávají nové nároky především na systém stranického vzdělávání, kde je třeba věnovat studiu politické ekonomie a hospodářské politiky strany podstatně více místa, a to na všech stupních stranického vzdělávání. Souběžně s tím je pak nutné organizovat i přednáškovou propagandu k aktuálním problémům, využívat osvědčených forem propagandistické a agitační práce, jako jsou večery otázek a odpovědí, volné tribuny, semináře apod. Rozvinutí této práce předpokládá, že stranické orgány věnují náležitou péči práci lektorských skupin, postarají se nejen o výběr kvalifikovaných lektorů, ale i o jejich dobrou přípravu, poskytnou jim informace potřebné pro jejich odpovědnou činnost.

Předvolební období vedlo k novému oživení agitační práce. Nyní je třeba těžiště této činnosti přenést do závodů a její obsah zaměřit v prvé řadě na ekonomické otázky, využít všech forem osobní i názorné agitace. Organizovat veřejné schůze, besedy, technicko-ekonomické konference, cílevědomě využívat závodního časopisu a rozhlasu k popularizaci pokrokových pracovních metod, k rozšiřování zkušeností novátorů, předních kolektivů, brigád socialistické práce. Infor-

movat o životě a problémech naší společnosti, ale zejména vlastního podniku, jednotlivých dílen a pracovišť.

Při rozvíjení ekonomické propagandy a agitace přísluší mimořádně důležitá úloha hromadným sdělovacím prostředkům. Tisk, rozhlas a televize mají v této oblasti za sebou už kus práce a jejich činnost byla také odpovědnými stranickými a státními orgány oceněna. Nové úkoly kladou však nové, vyšší nároky i na sdělovací prostředky. Nejde přitom pouze o rozšíření pozornosti, kterou tisk, rozhlas a televize věnují ekonomickým otázkám, ale především o zvýšení kvality jejich působení. Psát o ekonomických otázkách zajímavě a účtivě, využívat co nejširší palety novinářských žánrů, dobře uplatnit materiály agitačního i propagandistického charakteru je velké umění, pro jehož osvojení nebylo nikdy vykonáno dost. Jedna okolnost je zvlášť důležitá, a proto je třeba ji zdůraznit: ekonomická propaganda a agitace nemůže být záležitostí pouze ekonomických redaktorů, ale celých redakčních kolektivů. Je třeba zajistit, aby na psaní o ekonomických otázkách se podílela různá oddělení redakcí, zpravodajové, reportéři, oddělení propagandy, zahraniční atd.

Jinou důležitou podmínkou účinnosti ekonomické propagandy a agitace ve sdělovacích prostředcích je trvalý kontakt redakcí se stranickými a státními orgány a jejich pracovníky, s podniky a závody. Bez pravidelné informace novinářů a propagandistů o výsledcích celostátního, sektorového a regionálního plnění plánu, o výsledcích různých rozborů a šetření, které provádějí různé státní orgány, není možné zabezpečit vysokou úroveň ekonomické propagandy a agitace. Její trvalou součástí je i pravidelné vystupování vedoucích představitelů centrálních orgánů v hromadných sdělovacích prostředcích. Zejména tehdy, jestliže tyto orgány přijímají závažná rozhodnutí vyvolávající zájem široké veřejnosti, je jejich povinností tato opatření vysvětlit a zdůvodnit.

Také společenským organizacím připadá významná úloha v ekonomické propagandě a agitaci. Na předním místě se jedná o odborové orgány a organizace, které zabezpečují účast pracujících na řízení, správě a hospodaření podniků, na aktivním přístupu k úkolům státního plánu.

Dík leninské politice naší strany od dubna 1969 a houževnatému úsilí, které široké vrstvy pracujících vynaložily na její uskutečnění, překonala naše společnost hlubokou krizi. Tím byly vytvořeny základní podmínky pro její další socialistický rozvoj, jehož program vytyčil ve svých usneseních XIV. sjezd KSČ. Prvořadý význam pro naplnění tohoto programu má oblast ekonomiky. Progresivní rozvoj naší socialistické ekonomiky na základě intenzívních faktorů růstu, zvyšování její efektivnosti je předpokladem i prostředkem naplňování cílů a smyslu veškerého snažení naší společnosti — zvyšování životní a kulturní úrovně lidu. V těchto souvislostech se ekonomická propaganda a agitace stává přední součástí ideologické práce směřující k plnému rozvinutí společenské aktivity, k naplnění socialistických ideálů.

NOVÁ MYSL, č. 4/72, duben 1972, str. 443. - 449.

NOVÁ MYSL, č. 4/72, duben 1972, str. 460. - 467. 9(117)XV

FRANTIŠEK PECKA

K dalšímu rozvoji organizátorské práce strany

Organizátorská práce strany je nedílnou součástí komplexního uskutečňování vedoucí úlohy. Jak vyplývá z odkazu klasiků marxismu-leninismu a je potvrzováno i historií naší strany a země, tvoří s politickým a ideovým vedením nedílnou jednotu. I naše zkušenosti z let krize ukázaly, že zanedbávat organizační vedení nebo oddělovat politické a ideové vedení od organizačního, zapomínat na jejich nedílnou jednotu, znamená připravovat podmínky pro ztrátu vedení vůbec. Ke stejným koncům však dospějeme, budeme-li věnovat pozornost pouze otázkám organizačním a nebrat přitom v úvahu marxisticko-leninský, ideový a třídně politický obsah úkolů a cílů, ke kterým organizátorské práce musí směřovat.

U mnoha lidí vznikly v období krize nejasnosti a pochybnosti o organizátorské funkci strany. Kladl se důraz na programovost, koncepčnost politiky, na vytyčování vědecky zdůvodněných cílů, idejí a zapomínalo se na organizátorskou práci strany, jejímž prostřednictvím se ideje a programy strany musí přeměňovat v činy. Strana nemůže na společnost působit pouze svými programy a idejemi. Bez organizátorské funkce a to na všech stupních stranického vedení, nemůže být vedoucí úloha strany realizována. Omezování vedoucí úlohy strany jen na sféru ideologického a politického působení a výkladem a chápáním organizátorské funkce strany jako „nátlaku na masy, lid, jako manipulování lidmi" znamená v praxi likvidaci vedoucí úlohy strany ve společnosti.

Komunistická strana Československa odpovídá za celkovou situaci v naší zemi, za realizaci myšlenek a cílů socialismu i přesto, že s nimi někdo nesouhlasí a proti socialismu bojuje. Velmi nebezpečná by proto byla realizace teze o nutnosti omezovat vedoucí úlohu strany jen na ideové a politické působení a opomíjet účinnou organizátorskou práci. Znamenalo by to oddělovat stranu od moci a přeměňovat ji v kulturně osvětovou instituci. Tím by se vytvářela situace, kdy socialistická společnost bude zbavena síly, kterou objektivně potřebuje,

aby se socialistické ideje a programy měnily ve skutečnost. Máme o tom dostatek důkazů z roku 1968, kdy se např. „daly ruce pryč" od sdělovacích prostředků. Strana se zřekla řízení institucí, které mají socialistické ideje šířit, a ponechala volné pole pravicovým silám. Tím bylo fakticky znemožněno i ideově politické působení strany na masy. Namísto toho však ideově politicky působily v protisocialistickém směru antisocialistické síly a pravice.

V roce 1968 přestala strana organizátorsky působit i v oblasti hospodářství. Národní hospodářství, které bylo v těžké situaci již před lednem 1968, dostalo se v důsledku politiky „nevměšování" se strany do ekonomiky do ještě svízelnější situace. Došlo k anarchii, živelnosti, inflačním tendencím apod.

Tyto příklady ukazují, že bez vážného rizika škod pro stranu i celou společnost nelze opomíjet žádnou ze základních stránek vedoucí úlohy strany, ať již jde o poznávací, programátorskou, výchovnou, organizátorskou či kontrolní činnost, kterými se vedoucí úloha strany realizuje.

Vzájemné vztahy poznávací, výchovné a organizátorské činnosti strany

V poznávací činnosti strany jde o nalézání optimálních cest a prostředků rozvoje, na jejichž základě formulujeme dlouhodobé i bezprostřední cíle a úkoly. Proces poznávání je mnohostranný a nepřetržitý a účastní se ho každý jednotlivec, každá organizace a instituce. Nové poznatky a zkušenosti se rodí v teorii i praxi, ve výzkumných ústavech i na pracovištích, v závodech, získávají je organizátoři i dělníci, komunisté i bezpartijní.

V zájmu hlubokého poznání je nezbytné zmocňovat se celého tohoto obrovského množství různorodých poznatků a zkušeností a zorganizovat je v takový stupeň poznání, který dovoluje optimální formulaci cílů a úkolů pro stranu a společnost. Shromažďovat informace a poznatky, překonávat jejich roztříštěnost místní i časovou, poskytovat platformu a místo i orgán, kde by se rozdíly v poznání mohly analyzovat, to znamená pořádat konference, schůze, organizovat expertizy apod. Nelze toho dosáhnout bez organizování, které nám jedině může umožnit získané poznatky vzájemně vyměňovat, zhodnocovat a volit pak i určité optimální cesty a úkoly. Organizovat proces poznávání je jednou z obsahových stránek organizátorské práce, je to také její přínos pro samotné poznání, pro realizaci poznávací funkce strany.

Výsledky poznávací činnosti vyjadřujeme stanovením určitých cílů a konkrétních úkolů i výběrem určitých prostředků nutných k dosažení stanovených cílů. Strana ve své poznávací a programátorské činnosti využívá znalosti objektivních zákonitostí společenského vývoje k tomu, aby uvědoměle a plánovitě měnila společnost — řídila a organizovala další rozvoj socialistické společnosti. Stanovené cíle možno z hlediska časového členit na dlouhodobé a krátkodobé

— strategické a taktické. Taktika je vždy podřízena strategii; proto i cíle krátkodobé jsou podřízeny cílům dlouhodobým, jsou prostředkem k jejich dosažení.

Vytyčené dlouhodobé cíle by zůstaly pouze vysněnou představou, kdybychom se k nim nepřibližovali postupným plněním krátkodobých cílů a denních úkolů. Když prostřednictvím organizátorské činnosti nezabezpečíme, aby jejich realizace se stala předmětem úsilí celého obrovského množství jednotlivých článků, a to nejenom ve straně, ale i v celé společnosti, pak ani cíle a programy nemohou být realizovány. Z toho vyplývá, že jedním z hlavních úkolů organizátorské práce strany je zkoordinovat činnost jednotlivých samostatných systémů ve společnosti z hlediska prostoru i času a zabezpečit jednotnost při praktickém postupu, při realizaci cílů. Pravdivost a správnost poznání i správnost našich usnesení a stanovených cílů ověříme koneckonců teprve v procesu jejich uskutečňování.

Slabiny v organizátorské práci strany, které se projevovaly v roce 1968 a v začátku roku 1969, měly svůj zdroj i v některých formulacích akčního programu komunistické strany, přijatého na plenárním zasedání ÚV KSČ 5. dubna 1968. V části o vedoucí úloze strany je uvedeno: „Její poslání je především v tom, aby vyvolávala socialistickou iniciativu, ukazovala cesty a reálné možnosti komunistických perspektiv a systematickým přesvědčováním i osobním příkladem komunistů získávala pro ně všechny pracující. Tím je určen koncepční ráz činnosti strany." I když se dále uvádí, že „se strana nemůže změnit v organizaci, která by působila na společnost pouze svými idejemi a programy" a že „musí rozvíjet praktické organizátorské funkce politické síly ve společnosti," nebyla právě této stránce věnována náležitá pozornost. V důsledku toho nejenže se nerealizoval „koncepční ráz činnosti strany", ale velmi vážně byla ohrožena samotná existence komunistické strany jako vedoucí politické síly. Nelze proto ani v teorii, ani v praxi vyzdvihnout jen poznávací, programátorskou a koncepční činnost (k čemuž teze v akčním programu značně přispěla) a zanedbávat nebo dokonce potlačovat činnost organizátorskou, tvořící s funkcí poznávací a ideově výchovnou jednotu.

Smyslem výchovné činnosti je především zvyšovat uvědomění a vzdělanost lidí, zvyšovat v souladu se současnými i budoucími potřebami rozvoje společnosti politické uvědomění celé společnosti, každé její části i každého jednotlivce. Tím se vytvářejí předpoklady k tomu, aby se rozvoj společnosti uskutečňoval jako uvědomělý, cílevědomý proces, který je a musí být charakteristický právě pro náš socialistický systém.

Vychází-li z objektivní reality rozdílů mezi vzděláním u jednotlivých skupin lidí, v politickém uvědomění jednotlivých tříd, skupin i jednotlivců a vycházíme-li současně z faktu, že existují rozdílné možnosti přijímat nové poznatky, že existují rozdílné nároky na sdělování různého obsahu a konečně vycházíme-li z celé složitosti podmínek, ve kterých dochází k osvojování si nových poznatků, pak jednoznačně docházíme k závěru o potřebě vysoce náročné a skutečně vědecky za-

lezené organizátorské práce v oblasti výchovy. Výchova se neuskutečňuje jen jako učení se z knížek, mentorování pouček, poslouchání přednášek atd. Uskutečňuje se i v praktické práci, v aktivní činnosti, v hnutí. Zahrnuje i učení na základě vlastních zkušeností. Účelný systém výchovy, který by zahrnoval jak učení se z knih a poslouchání přednášek, tak i učení se na základě vlastních praktických zkušeností, nelze vypracovat a v praxi uplatnit bez organizátorské práce.

Konečně i veškerý výchovný účinek, celá kvalita našeho vysvětlování a předávání poznatků by nebyla k ničemu, kdybychom prostřednictvím organizátorské práce nevytvořili každému možnost nově získané vyšší poznatky tvořivě uplatnit. I z hlediska realizace výsledků výchovné funkce je pro zabezpečení a efektivní využití výchovných účinků nezbytně nutná kvalitní organizátorská práce.

Vidíme tedy, že organizátorská práce je nerozlučně spjata jak s poznávací funkcí, s poznávací činností strany, tak i s její výchovnou funkcí a činností. Tvoří s nimi nedílnou jednotu. Proto jsou nesmyslné představy, které připouštějí možnost uskutečňovat stranický vliv ve společnosti bez odpovídající organizátorské funkce a s ní spjaté činnosti.

Vždy však jde o vztah vzájemný. Nejenom, že organizátorská práce tvoří s poznávací a výchovnou činností vnitřní vazbu, organizátorská práce je i poznávací a výchovnou činností ovlivňována, neboť musí z výsledků těchto činností vycházet.

Aktuálnost významu organizátorské práce

Usnesení XIV. sjezdu strany formulují ve svém komplexu program nejbližších úkolů pro celou naši stranu a společnost. Všechny dokumenty přijaté sjezdem, zejména směrnice k V. pětiletému plánu, jsou výrazem dosaženého stupně kvality poznávací a programátorské činnosti naší strany. Jak ukazují i dnešní zkušenosti, celá naše strana i společnost dosáhly již v realizaci některých cílů a úkolů, které jsou vyjádřeny v závěrech XIV. sjezdu strany, významných úspěchů. Nejlépe to dokumentují dosavadní výsledky v naší ekonomice a zejména výsledky voleb do zastupitelských orgánů všech stupňů. Dosažené výsledky svědčí bezesporu i o dobré úrovni organizátorské práce strany. Když uvážíme, že během předvolební kampaně v podstatě každou rodinu navštívila agitační dvojice, a to většinou ne jednou, když zvážíme, kolik členů strany, bezpartijních i příslušníků jiných politických stran a organizací Národní fronty bylo zapojeno ve volebních a okrskových komisích, pak se nám jasně ukáže obrovský rozsah organizátorské práce vykonané v tomto období. Je třeba současně říci, že je to teprve první, byť velmi výrazný, krok při realizaci základních idejí XIV. sjezdu o dalším rozvoji socialistické demokracie, o zvyšování účasti pracujících na řízení a správě státu. Nemenší organizátorská práce celou naši stranu a všechny řídící orgány společnosti ještě čeká. Nutno zabezpečit, aby každý nový poslanec, každý nový orgán měl v duchu

linie XIV. sjezdu a prohlášení vlády a Národního shromáždění ujasněny a konkretizovány úkoly vyplývající z jeho funkce a postavení v konkrétních místních podmínkách. Bude to vyžadovat obrovského organizátorského úsilí. Dobrá součinnost, navázaná mezi organizacemi Národní fronty, jejímiž iniciátory byly stranické orgány, musí se i v další etapě stát trvalým nástrojem sjednocování všech společenských sil. Je proto správné, že již dnes nové orgány národních výborů s touto trvalou součinností ve svých plánech počítají a vytvářejí předpoklady pro to, aby jednota, projevená ve volbách, se i v průběhu plnění praktických, ekonomických, kulturních a jiných úkolů, před kterými dnes stojíme, dále upevňovala.

Tím se bude také ještě více naplňovat základní heslo, vytyčené stranou, heslo Čelem k masám, které znamená nepřetržité, bezprostřední spojení strany s pracujícími nejen na základě propagandy a agitace, ale i v denním praktickém boji za realizaci základních potřeb a zájmů všech pracujících, celé naší společnosti.

V tomto smyslu čeká celou naši stranu obrovská práce. Zejména ve výrobní oblasti, kde jde o to, aby každý pracující ať dělník, či vedoucí hospodářský pracovník, si nejen uvědomoval co je v zájmu společnosti správné a potřebné, ale aby jeho činnost byla zaměřena tak, jak to současně potřeby našeho lidu vyžadují a možnosti a zdroje našeho socialistického zřízení dovolují. V této souvislosti je třeba obrátit pozornost celé naší strany na ekonomiku a věnovat pozornost těm institucím, silám a prostředkům, které o jejím dalším rozvoji rozhodují. Spolu se zvýšenou péčí o kvalitu práce vedoucích hospodářských pracovníků a celého hospodářského aparátu znamená to obrátit pozornost k plnému využití rezerv, které pro rozvoj organizátorské práce mezi masami pracujících jsou ztělesněny a obsaženy v našem revolučním odborovém hnutí.

I v revolučním odborovém hnutí byly během konsolidačního procesu vytvořeny základní předpoklady k tomu, aby odbory obnovily v masách pracujících plně svou politickovýchovnou a organizátorskou úlohu. Komunistická strana Československa vždy usilovala o jednotu odborů, o to, aby pracující prostřednictvím své odborové organizace měli možnost se stále více účastnit (v souladu s jejich oprávněnými potřebami a zájmy a současně i s ohledem na potřeby a zájmy celé naší socialistické společnosti) na tvorbě a realizaci jak hospodářské, tak i státní politiky. V této činnosti se strana vždy řídila Leninovým odkazem o odborech jako „škole správy", „škole řízení", „škole komunismu".

Naplnit požadavky, které pro naše současné revoluční odborové hnutí z tohoto odkazu vyplývají, znamená rozvinout obrovskou organizátorskou práci strany na pomoc ROH. Stejně jako v oblasti národních výborů a v celé zastupitelské soustavě půjde o to, aby komunisté — odboráři, byli iniciátory dalšího rozvíjení těch pozitivních prvků, kterých bylo v revolučním odborovém hnutí během konsolidačního procesu dosaženo. Jde zejména o další rozvinutí socialistického sou-

těžení, zlepšovatelského hnutí a konkrétní účasti pracujících na uskutečňování komplexní socialistické racionalizace, zvyšování kvality a efektivnosti výroby i dalšího růstu kvalifikace pracujících a zlepšování pracovního a životního prostředí.

Zvýšit efektivnost organizátorské práce

Na náročné organizátorské práce musí být samozřejmě připravena především strana sama. Dnes je třeba, aby strana jako celek a každá její organizace v okruhu své působnosti dokázala zapojit a využít všechny dostupné rezervy a síly k uskutečňování politiky strany. Chceme-li linii strany realizovat, je nutno především znát náročnost a složitost úkolů, které před námi stojí. Za druhé musíme znát, kdo co umí, čeho je schopen a jak je jeho schopností využito. Za třetí musíme úkoly rozdělit tak, aby každý mohl svých schopností a předpokladů využít. Konečně musíme zabezpečit, aby na jejich kvalitním splnění měl zájem.

Současná praxe ukazuje, že relativně nejlepší situace je ve znalosti úkolů. Horší je to se znalostí lidí, se znalostí jejich schopností. Více známe ty nejlepší, nejschopnější, nejodpovědnější, jejichž dobrá práce, jak se říká, přímo bije do očí. Tito soudruzi i bezpartijní se často o úkoly hlásí sami a přicházejí s vlastní iniciativou. Známe také ty jednotlivce, kteří jak po stránce pracovní, tak i po politické, narušují plnění úkolů a soudružské vztahy na pracovišti, snaží se vyvolávat pochybnosti o politice strany, rozhodnutích vedení závodu apod. V jednom pražském závodě se např. stranická organizace spolu s ředitelem rozhodla, že si tyto jednotlivce ředitel zavolá, že s nimi projedná jejich vztah a postoje a podle výsledků jednání rozhodne o jejich další práci, hodnocení, zařazení apod. se všemi důsledky, které z toho vyplynou.

Pokud jde o ostatní, kteří nevynikají ani v dobrém, ani ve špatném slova smyslu, je situace většinou málo příznivá. Stranická organizace, vedení závodu i odbory mají nedostatečné znalosti o úspěšnosti jejich práce, o jejich schopnostech a často, což je vážná politická chyba, jim nevěnují žádoucí péči. Proto i rozdělování úkolů, které se opírá o tyto nedostatečné znalosti, vypadá tak, že pracovníkům dobrým, odpovědným a iniciativním se dává úkolů nejvíce a neodpovědným, právě pro jejich nespolehlivost, se přiděluje úkolů nejméně. Ostatní pracovníci nám přitom splývají v nediferencovanou masu; rozdělování úkolů je víceméně nahodilé, bez přihlédnutí ke konkrétním schopnostem a předpokladům. Pak se stává, že organizace strany nebo vedení pracoviště řeší případy, které se „případy" stávají jenom proto, že pro slabost naší organizátorské práce jsme včas věci neřešili.

Podobně je to i se znalostí zájmů lidí. V důsledku nedostatečné znalosti zájmů dochází také k mechanickému rozdělování úkolů a na základě toho často i k jejich mechanickému a formálnímu plnění.

Každá stranická organizace by měla svoji organizátorskou práci rozvíjet tak, aby na úroveň úkolů pozvedala základní masu pracují-

cích. Politika strany vychází z potřeb a zájmů dělnické třídy a pracujících. Na jejich aktivitě závisí i realizace politiky strany. Z toho hlediska je proto potřebné, aby všichni znali nejlepší pracovníky svého oboru, aby v nich viděli své vzory. Nutno organizovat výměnu zkušeností a následování příkladu nejlepších. Je třeba se však zabývat i výsledky práce a politickými postoji pracovníků špatných. I ty by měli všichni pracující znát, jejich jednání chápat jako protispolečenské, usilovat o jejich nápravu a v případě nutnosti i podporovat použití administrativních prostředků vůči nim. Nutno docílit diferencovaného přístupu k pracujícím, diferencovaného ve smyslu konkrétního hodnocení, konkrétní práce a zabezpečovat, aby po zásluze jak špatná tak i dobrá práce byla správně oceněna.

Jedním z rozhodujících nástrojů, který slouží stranickým orgánům a organizacím k rozvoji aktivity pracujících, je *práce s aktivem*. Je to práce s těmi, kteří skutečně aktivní jsou (zlepšovatelé, iniciátoři pokrokových metod práce, lidé aktivně bojující za realizaci linie strany, aniž zastávají nějakou funkci), a zejména s těmi, z jejichž funkce vyplývá i nutná aktivita (vedoucí hospodářští pracovníci od ředitelů po mistry, předsedové stranických organizací, národních výborů apod.).

Každý stranický orgán v rozsahu svého působení musí proto se všemi těmito lidmi pracovat vcelku i diferencovaně podle jejich role, kterou v životě strany i společnosti plní nebo mají plnit. Znamená to rozvíjet komplexně na všech stupních stranické výstavby práci s nomenklaturními kádry, využívat jich a zapojovat je jak v procesu poznávací, programátorské a výchovné činnosti, tak, a to zejména, v úsilí o realizaci stranické politiky. Právě vedoucí a řídící pracovníci z titulu své funkce musí rozdělovat úkoly, měli by správně hodnotit a oceňovat vykonanou práci a vytvářet tak předpoklady pro získávání co nejširších mas do boje za realizaci politiky strany.

Míra zapojení mas pracujících do tvorby a realizace politiky strany je rozhodujícím kritériem kvality a účinnosti organizátorské práce. Jako taková přináší největší společenské, politické, ekonomické i kulturní výsledky a hodnoty.

Významnou stránkou kvality organizátorské práce je její efektivnost. Zde máme na mysli to, kolik času, sil a prostředků vynakládáme na rozdělování, projednávání, zabezpečování a plnění úkolů vyplývajících z linie strany, jaký efekt tato práce přináší, jak napomáhá reprodukci stranických a společenských sil. Nelze v krátkosti vyčerpat celou problematiku, ale pokusme se upozornit na některé faktory, které efektivnost organizátorské práce ovlivňují. Především je třeba zdůraznit, že organizátorská práce musí vycházet ze schválené politické linie, musí směřovat k její realizaci. Základním smyslem organizování je proto přeměna teorie — programu — usnesení v praxi. Další diskuse následující po přijetí usnesení, tzv. projednávání problému, tendence místo činů dále diskutovat, místo práce dále jen hovořit, to jsou jevy silně snižující efektivnost organizátorské práce.

Velmi často se za nimi skrývá neodpovědnost, nechuť přebírat a plnit určité úkoly. Ani o tyto jevy není v naší současné praxi nouze.

Překonat je však lze jen tehdy, když na všech řídících funkcích budou lidé vyznačující se pevností, rozhodností, odvahou a schopností řídit praktickou práci v souladu s požadavky uskutečňování linie strany. To je také jeden z cílů realizace usnesení předsednictva ÚV KSČ ke kádrové a personální práci z 6. 11. 1970.

Často se také úkoly a funkce přidělují podle toho, kdo je nejdříve k dosažení, kdo nejméně uplatňuje své osobní zájmy, koho je tedy nejsnadnější určitými úkoly pověřit. Na základě této praxe pak dochází k tomu, že někteří mají funkcí a úkolů přemíru a naproti tomu druzí jsou vůbec bez funkcí a bez konkrétních úkolů. S těmito jevy se setkáváme jak ve stranických organizacích tak v odborech i v jiných společenských organizacích. Na plnění úkolů se pak podílí jen část členů, zatímco druhá je zcela pasivní nebo si z úkolů vybírá, jak se říká, jenom hrozinky.

Tato praxe, vycházející z představy, že organizátorská práce končí přidělením úkolů či funkce, je velmi škodlivá. Organizátorské práce přidělením úkolů fakticky teprve začíná. Teprve celý proces realizace a průběžné kontroly ukáží, jak správně jsme úkoly rozdělili, jak jsme uměli a využili schopností a předpokladů každého jednotlivce, ukáže nám nejen na výsledky, ale i na to, jak se kdo osvědčil a zvládl úkoly. I na otázku efektivnosti organizátorské práce nemůžeme proto pohlížet jen úzce jako na proces přenášení a rozdělování úkolů. I když je organizátorská práce vždy nerozlučně spojena s jednotlivými úkoly, lidmi a podmínkami, musíme ji chápat jako nepřetržitý proces, kdy jak strana, tak i masy pracujících se učí na vlastních zkušenostech. A každé úspěšné splnění daného úkolu musí být podnětem a předpokladem pro úspěšné plnění dalších a náročnějších úkolů.

NOVÁ MYSL, č. 4/72, duben 1972, str. 460. - 467.

CO OČEKÁVÁM OD NOVINÁŘSKÉHO SJEZDU?

Především, že dokončí obnovu naší novinářské organizace a zakotví její výrazné ideové a výchovné poslání. Každý z nás, kdo se více či méně spolupodílel v nedávné době na obnově Svazu, velmi dobře ví, jak velký dluh má právě v oblasti ideové a výchovné. Už několik let před rokem 1968 byla záměrně odsouvána do pozadí jako věc zastaralá a „nemoderní" a stále více převládalo nejrůznější podnikatelská komerční činnost a úzce zájmové skupinkaření. Co se za tím skrývalo a kam to až nakonec vedlo, dobře víme. Proto věřím, že na sjezdu bude mít přední místo projednání ideově-výchovných otázek a s tím související problematiky tvůrčí novinářské práce.

V současné době zaměřuje naše strana pozornost pracujících na kvalitativní ukazatele v ekonomice státu a na efektivnější hospodářství. Myslím si, že i v našich sdělovacích prostředcích je na místě plně zaměřit pozornost na zkvalitnění a zvýšení účinnosti tisku, rozhlasu a televize. Naše novinářská organizace může k tomu významně napomáhat. Nejenom pořádáním krátkodobých a dlouhodobých kursů, seminářů, studijních zájezdů a dobře připravených tiskových konferencí a besed, ale i organizováním široké výměny zkušeností mezi novináři a redakcemi a s novinářskými Svazy v ostatních socialistických zemích a rozhodným vystupováním proti formalismu, zjednodušování problémů, o nichž se píše, proti malé náročnosti a nízké politické angažovanosti a proti nezdravé maloměšťácké kolegialitě. Není to nutné rozvádět. Kritické otevřenosti a soudružské pomoci se ještě stále nedostává na našich schůzích a jednáních a spíš jsme svědky snahy přehlížet, bagatelizovat nebo omlouvat nešvary a nedostatky.

Karel Lorenc,
Rudé právo, Ústí n. L.

S velkým zájmem očekávám zjazdy novinárov. Určite prijmú záväzné uznesenia. Myslím, že v tomto súhlasíu so mnou všetci kolegovia-novinári. Predpokladám totiž, že okrem prerokovania vnútorných záležitostí Zväzu, budú sa zaoberať najmä s postavením tlače v socialistickej spoločnosti, ktorá má za úlohu v prvom rade písať o pracujúcom a všestranne činnom človeku, ktorý cestou komunikačných prostriedkov chce o sebe vedieť čím viac.

Podľa môjho názoru vyplynú zo Zjazdov uznesenia, ktoré budú napomáhať dynamickejší rozvoj žurnalistiky — spravodajstva a všetkých používaných žánrov. Ďalej, že oproti doterajšej praxi vertikálneho hodnotenia novín a časopisov zavedie sa forma horizontálneho hodnotenia.

Záverom hádam len toľko: nech každý novinár považuje svoju prácu za povolanie a nielen za zamestnanie a zdroj príjmov. Nech sa sústavne vzdeláva, snaží sa získavať čo najširší prehľad o politickom, hospodárskom a kultúrnom dianí. Dúfam, že aj tieto otázky budú súčasťou rokovacieho programu oboch zjazdov.

Alexander Jánosy,
redaktor okresných novín
Naše novosti

V súčasnosti sa schádzajú zjazdy novinárov; po konsolidácii, očistení našej novinárskej organizácie od ľudí, ženúcich sa za osobnou slávou, to sú zjazdy konečne plné pracovné. Verím, že sa potvrdí zásada, aby naša organizácia bola skutočným pomocníkom, zástancom a oporou každého člena.

Samozrejme, ako pracovník na úseku regionálnej tlače očakávam, že referáty, diskusia, uznesenia sa dotknú aj práce tých, ktorí pracujú na najťažšom úseku novinárskej práce — v regionálnej tlači. Veď väčšina našich popredných žurnalistov začínala v závodoch a okresoch. Tu sa objavujú a vychovávajú talenty.

A čerpať bude z čoho. Veď pri ZSN pracuje veľmi aktívne, cieľavedome a persepektívne sekcia regionálnej tlače. Verím, že táto práca ohodnotia aj zjazdy.

A za celkom samozrejmé považujem, že do čela nových ústredných orgánov zjazdy postavia ľudí, ktorí majú našu dôveru, ktorí nesklamali ani v časoch najťažších, v ktorých je záruka, že budú z novinárskej organizácii budovať neochvejného pomocníka KSČ.

Ladislav Šedivok,
vedúci redaktor okresných novín
„Žiara socializmu"
Žiar n/Hronom

Kromě zásadních problémů, které bude sjezd řešit, ať už jde o otázky politického a ideologického charakteru, či informovanost novinářů apod., by se mělo něco udělat pro zdraví redaktorů. Tím nemyslím, že se pro ně nic nedělá. Především mi jsou známy možnosti rekreace, a to i zahraniční, jak ji nabízí naše krajská organizace. Mám však na mysli něco jiného. Zvláště pravidelné preventivní prohlídky lidí, zřízení oddělení na některých zdravotnických střediscích, jež by se speciálně zabývala chorobami novinářských povolání v každém kraji atd. Se zdravím pracovníků ve sdělovacích prostředcích je to opravdu na váženou, to jistě nemusím znovu připomínat. Chtěl bych jen podtrhnout názor soudruha J. Brixího, jehož myšlenky nechci opakovat. Přimlouvám se však za jejich uskutečnění. A to se týká i těch důchodů.

Více by se mělo udělat také pro společenské postavení novináře. V tomto směru je zvláště co dohánět. Jde mi při tom o zrovnoprávnění redaktorů místního tisku a vysílání s novináři ústředních sdělovacích prostředků. Zlepšení by se snad mělo projevit i v možnostech větší publicity těchto lidí na stránkách centrálních deníků a časopisů.

A na konec ještě poznámku. Těžko všechno vyřeší sjezd, mnoho je v možnostech našich organizací Svazu. Ale každopádně by se měla rozrůst výměna zkušeností mezi jednotlivými redakcemi stejného působení. Svého času jsme v severočeském kraji pořádali schůzky redaktorů místních novin a scházeli jsme se jednou v tom, podruhé v jiném okrese. Seznamovali jsme se s prací druhých redakcí a při tom jsme poznávali zvláštnosti a pozoruhodnosti jiných oblastí. I dnes pracuje v našem kraji sekce okresních novin, tyto věci však trochu ustoupily do pozadí. Myslím, že i jinde je bude nutné zlepšit. To se týká i vzájemných přátelských družeb se zahraničními redakcemi. My, Liberečtí, jsme měli takovou družbu např. s deníkem Gazeta robotnicza ve Wroclawi. Pravda, jsou to interní záležitosti naší organizace, především skupiny, která by měla pracovat v Liberci, ale i je by mělo podpořit vedení SČN a snad i sjezd.

Jaroslav Turzník,
Vpřed, Liberec

Děkuji za otázku, očekávám mnoho, ba všechno — a tento předpoklad se opírá, dnes už můžeme říci o jistotu, že sjezd a jeho orgány nebudou zatíženy ani podvázány žádnými novinářskými žongléry a mocipány. Současná situace tomu alespoň nasvědčuje. Jen si připomeňme profesionální, sociální i morální poměry šedesátých let v tisku a kolem tisku, tehdejší „radosti" publicistů, kteří nebyli spjati s agresivní a rozpínavou koalicí hluboce filosofujících kafkistů, odcizenců, seberealizátorů a v ekonomických rubrikách kouzelnických spasitelů a reformistů. Nezapomínejme,

že ke konci všeho pak už byli doslova ultimi novinářské gangy — a řekneme-li třeba Literární noviny a Plamen, bylo by to velmi málo příkladů. Bylo by ovšem hloupé, právě teď dělat ze sebe chytráky a vytýkat tehdejším polobohům ve vyvolených redakcích jejich infantilní samolibost a averzi vůči všemu ostatnímu. To všechno, uloženo v tiskařské černi na stránkách starých ročníků, má ostatně svůj ilustrativní historiografický význam.

Nezapomínejme však na souvislosti, které začaly v šedesátých letech nahlédávat samy základy naší socialistické společnosti. V těchto proudech měli zliberalizovaní a zkonsolidovaní publicisté hlavní vesla. Od prvního, po krizovém i konsolidačním období znovu socialistického novinářského sjezdu, očekávám tedy nejprve vyčerpávající marxistickou analýzu — a potom přirozeně i záruky. Etické i institucionální záruky pro budoucí publicistickou a novinářskou činnost. Samozřejmě ne pro nějakou pouhou pokonsolidační činnost v rámci nutných povinností, ani pro činnost nových dilatantů, smatkařů a tlučhubů. Ale pro angažovanou činnost jednoznačně a beze zbytku protiměšťáckou a návaznou na rehabilitovanou socialistickou skutečnost, mír a společenské štěstí. Naší povinností vůči sjezdu pak bude, abychom takovou činnost a takovou tendenci v sobě neustále regenerovali, neboť nic není dáno zadarmo a jednou provždy.

Miroslav Postler,
Čs. rozhlas Praha

Nadcházející novinářský sjezd bude mít podle mého přesvědčení vskutku mimořádný význam a velkou důležitost, protože bude znamenat určitý mezník ve vývoji celé naší novinářské organizace. Má přinést konečné zúčtování s tím, co se projevilo v krizovém období let 1968—69 v tisku a ostatních masových sdělovacích prostředcích svým krajně negativním politickým dopadem a zároveň má otevřít nové výhledy, nové možnosti a nové organizační formy pro uplatnění vskutku odpovědné, politicky a ideově pevné a profesionálně vyspělé novinářské práce. Obsahová náplň sjezdu, jak se již dnes rýsuje v přípravách na sjezdová jednání, bude opravdu bohatá a je tedy možno očekávat, že sjezd ve svém průběhu i ve svých závěrečných usneseních všestranně přispěje k řešení nashromážděných problémů, jichž je věru dosti — od otázek ryze organizačního charakteru až po otázky ideově výchovné, která právě v této etapě naší novinářské činnosti vystupují zvlášť výrazně do popředí.

Pokládám za zcela správné, že sjezd má vyvolat v život jednotnou celostátní novinářskou organizaci a překonat v tomto smyslu nelogický a nezdravý stav, k němuž došlo v roce 1968, kdy jednotný Svaz čs. novinářů byl rozbit a nahrazen řešením, jež se ukázalo jako neuspokojivé a nevyhovující. Jednota — a to i organizační — je jedním z hlavních požadavků politického působení novinářů, ať již pracují v tisku či všech ostatních sdělovacích prostředcích. Je třeba sledovat jednotnou politickou linii, danou závěry XIV. sjezdu KSČ a naplňováním našeho pětiletého plánu, a je třeba tomuto úkolu přizpůsobit i organizační základnu. Očekávám, že nadcházející sjezd zjedná předpoklady a podmínky pro plnění tohoto hlavního a stěžejního úkolu všech našich novinářů, jenž spočívá v ideově výchovné, přesvědčivé, mravně opravdové, odborně kvalifikované a politicky jednoznačně angažované publicistice, jež bojuje za další všestranný rozvoj naší socialistické vlasti a za další upevnění a prohloubení jejího postavení v bratrské pospolitosti socialistických států, vedených Svazem sovětských socialistických republik.

Dr. K. Dědáček,
zástupce šéfredaktora
Lidové demokracie

Ještě před dvěma léty v jedné malostranské hospůdce visela veřejně desatero hospodských moudrostí a tu „Dobrý dělník ví přesně kde je mistr a kdy padla" nebo proslulá „Kdo nekrade, okrádá rodinu" apod. A nejhorší bylo, že podobné názory byly běžné a měly i svá otevřená zastánce. O tom, že nastal v našem společenském vědomí značný přelom, svědčí, že se dnes nikdo neodváží veřejně hlásat tyto nálady anarchie a herdezovat špatný vztah k práci. A práce, když se podíváme kolem sebe, tyto poctoje ani ne tak konzumního, ale spíše parazitního pojetí socialismu jsou stále denně praktikovány, pořád vidíme kolem sebe desítky příkladů odfláknuté, šlendriánské činnosti, které se ani tím poctivým slovem práce říkat nedá. Jejím hlavním motivem je pouze získat mzdu a odměnu. Jsou určitá odvětví, např. stavebnictví nebo některé oblasti komunálních služeb, kde tyto postoje jsou velmi rozšířené a při tom tu není vidět výraznější úsilí, aby lepší organizací práce a důslednější kontrolou byly soustavně zatlačovány. Ale platí to pro všechny oblasti našeho společenského a hospodářského života: kvalitní a odpovědná práce je málokde ještě tou všední a samozřejmou normou. Tato praxe představuje velké nebezpečí pro další vývoj socialismu a udržuje podhoubí pro opakování nových krizových situací. Myslím, že všechny naše sdělovací prostředky se musí těmito problémy v další etapě našeho vývoje intenzívně zabývat a nepůjde to určitě i bez odsuzující kritiky těchto jevů. Protože máme z minulých let svě zkušenosti s tím, jak rafinovaně se dá zneužít kritiky k demagogii a k rozbíjení našeho systému, měli bychom na sjezdu naopak hovořit o tom, jak kritikou pomáhat, jak ji vždy spojovat s konstruktivním východiskem.

Vladimír Solenský

Jednotnou celostátní organizaci novinářů, které jako součást Národní fronty ČSSR upevní [illegible] ve společnosti a zlo[illegible] značně posílání socialistického [illegible] náře. Věřím, že to potvrdí nejen stanovy, ale i konkrétní [illegible] zejména pak v ideové a [illegible] fesionální oblasti. A [illegible] a vážnost bude Svaz [illegible] mít? O tom rozhodne každý jednotlivý novinář svou aktivitou a angažovaností účastí při plnění úkolů, [illegible] svazových orgánech či redakcích. Rozhodne pro sebe, pro mnohé i profesionální právo — mít důvěru čtenáře, být jejich prostředníkem i důvěrníkem. Vždyť novinář je tvůrčím pracovníkem jen tehdy, dovede-li být pomocí citlivého pera takovým veřejným činitelem, který zachycuje a tlumočí pocity čtenáře, který hájí zájmy pracujících, je jejich svědomím, umí se s nimi zasmát i vysmát a umí být kritikem. Přesvědčovat pracující [illegible] o perspektivách naší společnosti a dávat každému čtenáři pocit živého jistoty může novinář jen tehdy, stane-li se čtenář jeho nejlepším spolupracovníkem. Všechny tyto svazky vzájemné důvěry mezi novinářem a čtenářem byly hrubě porušeny. Nepřirozená a škodlivá teorie o „znadhodnocení" postavení a poslání novináře napáchala na obou stranách mnoho zla. Je na sjezdu, aby se k těmto skutečnostem vrátil, zhodnotil činnost Svazu novinářů za uplynulé období a ukázal široké veřejnosti, že místo československého poprokovského novináře je právě tam, kde vždy bylo a kde musí být — ve službách pracujícího lidu. Vždyť všechny zájmy lidu a celé socialistické společnosti se pod vedením KSČ uskutečňují a prostřednictvím novináře ve spolupráci s lidmi obhajují a prosazují.

Sjezd zhodnotí, že pevný a jednotný Svaz je pro novináře zaštitou, oporou. Ale právo na důvěru lidu a na rovnoprávné místo ve věci nimi si musí každý vybojovat a „vypsat" sám, je to nadšené právo na aktivní účast při budování socialistické společnosti, je to náročná povinnost i odpovědnost.

Táňa Hájková,
vedoucí redaktorka Nové doby

CZECHOSLOVAK FOREIGN TRADE, No.5/72, May 1972, P. 35. a. 36.

19(117)XV

FIGURES

ON CZECHOSLOVAK FOREIGN TRADE

Development of Territorial Structure of Czechoslovak Foreign Trade in 1971

Country	Figures for 1971 in mil. Cz. crowns ex Cz. frontier		Share in %		Index 1971—1970	
	Exports	Imports	Exports	Imports	Exports	Imports
Total	30 095	28 870	100.0	100.0	110.0	108.7
Of which: Socialist countries	21 111	20 071	70.1	69.5	109.3	109.1
Of which: CMEA	19 371	18 500	61.4	64.1	103.4	108.9
Capitalist countries	8 984	8 799	29.9	30.5	111.0	108.2
Of which: Developing countries	2 891	1 653	9.6	5.7	116.5	102.1

Development of Turnover, Imports and Exports of Goods with Selected Countries in 1971

In mil. Cz. crowns ex Cz. frontier

Country	Figures for 1971			Index 1971—1970		
	Turnover	Exports	Imports	Turnover	Exports	Imports
USSR	19 309	9 529	9 780	110.3	108.3	112.4
GDR	6 897	3 319	3 578	106.2	101.0	111.5
Poland	4 432	2 507	1 925	107.1	114.2	99.1
GFR	3 443	1 662	1 781	114.2	110.7	117.7
Hungary	3 217	1 789	1 428	117.0	124.4	[illegible]
Yugoslavia	2 025	1 089	936	108.3	95.3	121.1
Rumania	1 966	1 076	890	93.7	95.9	91.2
Bulgaria	1 684	920	714	121.3	132.9	[illegible]
Austria	1 459	698	761	114.1	128.3	[illegible]
Great Britain	1 390	621	769	111.7	108.0	114.9
Switzerland	1 281	416	865	115.5	124.2	111.7
Italy	1 101	550	551	102.2	108.9	96.3
France	764	336	431	94.5	89.7	98.9
Netherlands	730	319	411	105.0	109.6	101.7
China	695	246	449	172.0	110.3	218.1
EAR	686	391	295	117.1	127.4	105.7
[illegible]	668	403	262	125.6	159.4	[illegible]
Cuba	[illegible]	221	[illegible]	92.0	115.5	[illegible]
Sweden	178	193	285	97.4	95.5	[illegible]
Belgium	423	172	251	125.1	103.0	116.8
USA	366	157	209	100.3	92.9	106.6
Irak	361	357	4	154.9	155.9	133.3

In mill. Cz crowns ex Cz. frontier

Country	Figures for 1971			Index 1971 : 1970		
	Turnover	Exports	Imports	Turnover	Exports	Imports
Canada	338	229	109	119.0	119.3	118.5
Syria	264	265	19	128.5	138.7	62.3
Iran	277	184	93	142.1	142.6	140.9
Albania	271	132	139	122.1	145.0	106.1
Pakistan	263	211	52	152.9	145.5	192.5
Denmark	251	137	114	92.3	86.2	100.9
Finland	249	108	141	135.8	128.5	141.0
Greece	226	130	96	127.7	141.3	112.9
Japan	196	70	126	103.2	83.3	119.9
Lebanon	175	106	69	127.7	110.4	148.2
Brazil	173	84	89	103.6	137.7	84.9
Vietnam	168	124	47	128.3	134.4	114.6
Norway	168	106	62	116.7	115.2	119.2
Peru	168	14	154	116.7	155.5	114.1
Turkey	152	66	86	92.7	83.5	101.1
Spain	137	57	80	112.5	103.6	119.4
Morocco	123	75	48	170.8	375.0	92.3
Australia	117	59	58	86.7	103.5	74.1

Structure of Czechoslovak Foreign Trade in 1971

Commodity	Export			Import		
	in mill. Cz. crowns FP	in % for the same period of last year	share in %	in mill. Cz. crowns FP	in % for the same period of last year	share in %
Total	31 372	110.0	100.0	23 879	108.5	100.0
Of which:						
1. Machines equipment and instruments	15 480	108.6	49.3	9 555	107.7	33.1
2. Fuels, raw materials and metals	5 581	104.3	17.8	7 367	116.7	25.6
3. Chemical products, fertilizers, rubber	1 417	109.8	4.6	2 611	110.8	9.1
4. Building components	777	120.8	2.5	269	90.6	1.0
5. Raw materials of vegetable and animal origin	1 088	103.7	3.5	2 585	104.9	9.0
6. Live animals	36	133.3	0.1	64	92.7	0.2
7. Raw materials for foodstuffs production	446	110.4	1.4	1 821	125.6	6.3
8. Foodstuffs	913	122.9	2.9	2 344	95.1	8.0
9. Industrial consumer goods	5 601	119.5	17.9	2 231	99.6	7.8

CZECHOSLOVAK FOREIGN TRADE, No 5/72, May 1972, P. 35. a. 36.